

Oponentský posudok záverečnej práce

Autorka záverečnej práce: **Magdaléna Kašparová**
Názov záverečnej práce: ***Osobní archeologie***

Práca diplomantky Magdalény Kašparovej, ktorá nesie názov *Osobní archeologie*, vychádza z jej nutkavého archivovania každodenných predmetov už od detstva. Predmety sa v jej zbierkach stávajú úložiská pamäte, príbehov a osobnej histórie a dá sa povedať, že celý archív je jej denníkom písaným vecami. Diplomová práca využíva estetiku online objektového katalógu (e-shopu) a je simultánne prezentovaná ako imerzívne prostredie, pôsobiace ako inkarnácia vizuálnej textúry bežných vecí, do ktorej divák vstúpi ako do sveta “nehmotnej materiality”.

V teoretickej časti diplomovej práci autorka popisuje osobné východiská, uvádza zdroje, ktoré boli inšpiráciou a vymedzuje sa voči iným prácam a umeleckým stratégiám, s ktorými cíti príbuzenstvo. Ďalej jasne popisuje technologický postup, vizuálne spracovanie projektu a postupne vyvodzuje konceptuálne a estetické implikácie ako aj osobné východiská, ktoré projekt tká dovedna. Celkovo v textovej časti je možno čítať zorientovanosť a úprimnosť, ktorou diplomantka naviguje vo sfére príbehov a citlivostí krúžiacich okolo identity, asociácií a pamäti, materializácie a dematerializácie, reality vs virtuality, tvaru a hmoty.

Praktická časť predstavuje webovú zbierku zdigitalizovaných objektov, zoradených do príbehov-tvoriacich kategórií, podľa ktorých môže divák putovať po rôznych osách života autorky. Zároveň je divák pozvaný do fiktívneho (virtuálneho) prostredia, v ktorom môže prežiť efekt zmenšenej Alice v krajine predmetov. Glitchovité dekonštrukcie-rekonštrukcie artefaktov metamorfujú do prostredia vytvoreného z 3D modelov točiacich sa po vlastnej ose, ktoré umožňujú telesnú konfrontáciu s meta-svetom vybraných objektov. Divák sa ocitá v šľučke podnetov. Epická animovaná koláž vyzýva k ponoru sa do vesmíru vecí a ich digitálnych manipulácií. Stôl s počítačom, ktoré u v priestore k dispozícii, zase otvára možnosť interakcie a zapojenia diváka do ovplyvňovania (kurátorovania) premietaných obrazov.

Magdalenina práca ponúka vrstevnaté čítanie. Na jednej strane je to autobiografická línia. Ide o osobnú introspekciu, o projekciu seba do materiálneho sveta, o vecnú seba-amplifikáciu, či vecné seba-rozloženie. Zdá sa, že autorka má podozrenie, že veci o nás vedia viac, ako o nich vieme my. Magdaléna vie, že nás objekty prezrádajú. Prezrádajú naše túžby, prežitky a slabosti. S týmto vedomím nám otvára svoj svet. Práca je autoportrét, ktorý diplomantka skladá (opakovane, tentokrát virtuálne) z predmetov zo svojich zbierok. Snahu pochopenia, portrétovania a archivovania seba, považujem hlavne dnes, v dobe rozkladu seba samých prostredníctvom technológií a sociálnych médií, za veľmi aktuálnu a odvážnu tému. Problém nahradenia vlastnej identity virtuálnymi verziami v mene sebaaprezentácie a sebaaprejavu odkazuje ku kultúre update-ovaných statusov, selfíčiek, avatárov, online

reprezentácií. Sociálna online rutina ovplyvňuje naše chovanie, formuje naše seba-konstrukty, hybridizuje a odstreďuje život, rozširuje naše štylizované identity, pričom strácame seba samých v procese. Na rozdiel od bežného princípu autoportrétovania — tak v klasickej maľbe ako aj v dnešných narcisistických selfie pózach, kde je zvyčajne pozadie potlačené, marginalizované, podriadené a podradné —, tu nejde o imidž, ale práve o pozadie, o kontexty, o už nepotrebné objekty, ktoré sú fyzickou stopou (až telesnou extenziou) autorkynho života. Posadnutosť sebanahrávania a sebareprezentácie je tu zvrátená z dnešného chronického “dokumentujem (seba), teda som” na “archivujem, pozorujem, hľadám (sa), teda som”.

Ďalšiu líniu čítania vidím v "ambientnej poetike", ktorú Magdeléna vytvára svojou prácou. Obyčajné objekty vedú u nej dvojité život: sú to zlúčeniny hmoty a formy; Autorka dematerializuje veci tým, že ich digitalizuje, mení ich na pamäťovú stopu, zvyrazňuje auru povrchov predmetov. Pracovať s objektami, preložiť ich do pixeloch a presunúť do virtuálnej existencie je moment, v ktorom sa autorka stráca a zároveň nachádza vo svojich predmetoch. Ich materialita, formát a forma sa manifestujú ako proces zmeny, ako estetika zásahu, ako forma interferencie. Prekárna rovnováha materiálov, základná nestálosť tvarov a digitálny dimorfizmus zdôrazňujú aj nestálosť umeleckých médií, nestálosť konsenzuálnych hodnôt a v neposledon rade ekonomickú nestabilitu produkcie.

Diplomantka svojim prístupom naráža na jazyk a povahu digitálnych technológií, na kvintesenciu matérie, na život materiálneho a dematerializovaného objektu, na rozmanité druhy pamäti (sedimentovaná, spredmetnená a procesuálna pamäť) ale aj na rôzne na druhy amnézií, anamnéz a rozpomínaní.

Domnievam sa, že misia Magdalény Kašparové nekončí touto diplomovou prezentáciou. Otázka osobnej histórie je téma, ktorou sa autorka sústredene zaoberá už pár rokov a ktorou rieši spoločenské, politické a kultúrne problémy. Tento projekt považujem za kontinuálne a intenzívne hľadanie naliehavých otázok a neistých odpovedí o bytí a vedomí, spoločenskej normatívnosti a technologickej budúcnosti.

Z môjho pohľadu diplomantka spĺňa všetky predpoklady na udelenie magisterského titulu.

Návrh na hodnotenie: 1

Anetta Mona Chisa
september 2021